

BANI DE NECESITATE DIN GERMANIA ANULUI 1921 DIN COLECȚIA MUZEULUI NAȚIONAL BRUKENTHAL-MUZEUL DE ISTORIE CASA ALTENBERGER DIN SIBIU

NICUȘOR DĂNUȚ IVĂNUȘ

Muzeul Național Brukenthal-
Muzeul de Istorie Casa Altemberger Sibiu
dan_ivanus@yahoo.com

Cuvinte cheie: bani de necesitate, Berlin, Eisenach, Erfurt, Germania

Keywords: necessity money, Berlin, Eisenach, Erfurt, Germany

Articolul își propune o continuare a prezentării bancnotelor germane cu bani de necesitate apărute în trei orașe din Germania: Berlin, Eisenach și Erfurt în anul 1921. Sunt serii de bilete cu aceeași valoare de 50 de pfennigi și cu o durată scurtă de valabilitate, în general o lună.

Bancnotele în serie sunt bani de necesitate („notgeld” în germană), care se găseau în Germania în perioada 1917-1923, imprimate și puse în circulație de orașe și sate, de întreprinderi sau de alte instituții ca un înlocuitor al monezii mărunte (cu valori mici). Valabilitatea lor era limitată, de la câteva zile, la câteva luni. Valoarea nominală se referă fie la o fracțiune (de ex. 50 pfennigi), fie la o serie de 10, 20, 50, 75 pfennigi și o marcă. În articolul de față ne vom referi la trei serii de 50 pfennigi emise de orașele Berlin, Eisenach și Erfurt, în anul 1921.

Casieria orașului Berlin a emis o serie de bancnote de necesitate, în valoare de 50 pfennigi, în data de 9 septembrie 1921. Seria era compusă din 20 de bilete, una pentru fiecare district al orașului.

1. Aversul seriei Berlin¹.

Dimensiuni: 10,5 x 5,5 cm

Pe *avers* toate bancnotele au aceeași reprezentare - în stânga, ursul berlinez și numărul de serie, iar în dreapta, doar sigiliul în relief al municipalității. În mijloc textul: *Funfzig / Pfennige / Stadtkassenschein / Berlin 9. Sept. 1921 / Magistrat der / Reichshauptstadt* și semnăturile primarului Gustav Böß și trezorerului municipal Ernst Karding.

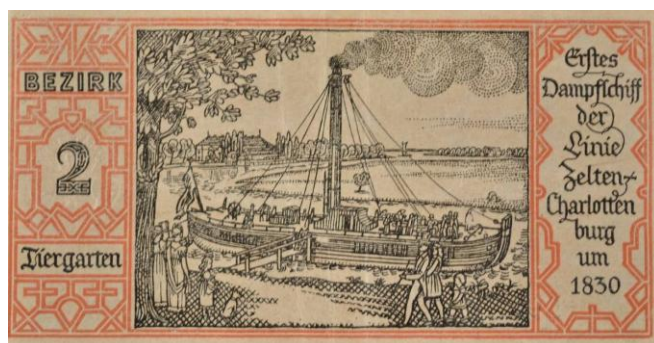
¹ MNB-MI, nr. inv. 1305/190 a.

Pe *revers*, fiecare bancnotă are o altă reprezentare pentru cele 20 de districte, după cum urmează:

2. Bezirk 1 (Districtul 1) – *Mitte*² (Din centru).

Textul: *Berliner Rathaus im Jahre 1819* (Primăria din Berlin în anul 1819).

3. Bezirk 2 (Districtul 2) - *Tiergarten*³ (Grădină zoologică).

Textul: *Erstes Dampfschiff der Linie Zeltsee-Charlottenburg um 1830* (Primul vapor cu aburi al liniei Zeltsee-Charlottenburg în jurul anului 1830).

4. Bezirk 3 (Districtul 3) – *Wedding*⁴.

Textul: *Der Gesundbrunnen im Jahre 1760* (Fântâna sănătății în anul 1760).

² MNB-MI, nr. inv. 1305/193 b.

³ MNB-MI, nr. inv. 1305/205 b.

⁴ MNB-MI, nr. inv. 1305/208 b.

5. Bezirk 4 (Districtul 4) – *Prenzlauer Berg*⁵ (Muntele Prenzlau).

Textul: *Mühlenberg vor dem Prenzlauer Tor im Jahre 1822* (Mori de vânt în fața Porții Prenzlauer în anul 1822).

6. Bezirk 5 (Districtul 5) - *Friedrichshain*⁶.

Textul: *Überfahrt zum Stralauer Fischzug um 1825* (Traversarea râului către Stralau cu captură de pește în jurul anului 1825).

7. Bezirk 6 (Districtul 6) - *Kreuzberg*⁷.

Textul: *Das hallesche Tor im Jahre 1845* (Poarta Halle în anul 1845).

⁵Bancnotă inexistentă în colecție. Imagine preluată de pe internet (<http://de.wikipedia.org/wiki/Serienschein>).

⁶MNB-MI, nr. inv. 1305/207 b.

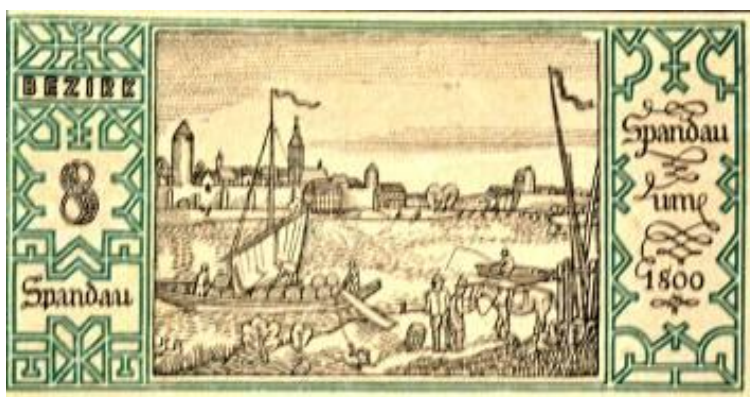
⁷MNB-MI, nr. inv. 1305/204 b.

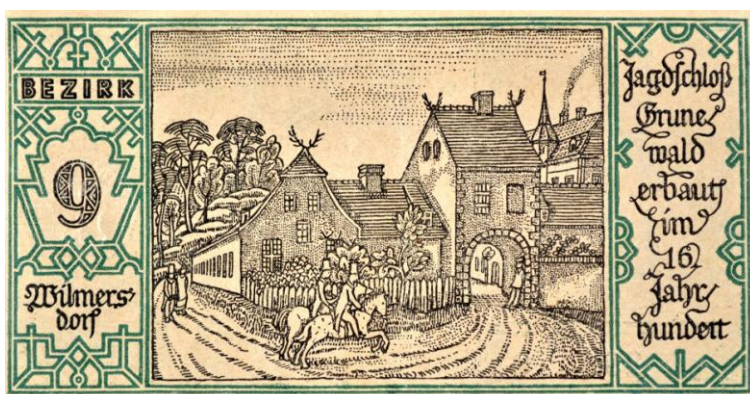
8. Bezirk 7 (Districtul 7) - Charlottenburg⁸.

Textul: *Die Berliner Straße in Charlottenburg um 1820* (Strada berlineză în Charlottenburg în jurul anului 1820).

9. Bezirk 8 (Districtul 8) - Spandau⁹.

Textul: *Spandau um 1800* (Spandau în jurul anului 1800).

10. Bezirk 9 (Districtul 9) - Wilmersdorf¹⁰.

Textul: *Jagdschloß Grunewald erbaut im 16. Jahrhundert* (Castelul de vânătoare Grunewald construit în secolul XVI).

⁸ MNB-MI, nr. inv. 1305/198 b.

⁹ MNB-MI, nr. inv. 1305/203 b.

¹⁰ MNB-MI, nr. inv. 1305/218 b.

11. Bezirk 10 (Districtul 10) - Zehlendorf¹¹.

Textul: *Kirche in Dahlem aus dem 14. Jahrhundert* (Biserică în Dahlem din secolul XIV).

12. Bezirk 11 (Districtul 11) - Schöneberg¹².

Textul: *Dorf Schoeneberg um 1820* (Satul Schöneberg în jurul anului 1820).

13. Bezirk 12 (Districtul 12) - Steglitz¹³.

Textul: *Frühere Kirche von Steglitz aus dem 13. Jahrhundert* (Vechea biserică din Steglitz din secolul XIII).

¹¹ MNB-MI, nr. inv. 1305/217 b.

¹² MNB-MI, nr. inv. 1305/216 b.

¹³ MNB-MI, nr. inv. 1305/206 b.

14. Bezirk 13 (Districtul 13) - *Tempelhof*¹⁴.

Textul: *Gastwirth Langenshoff in Templo um 1780* (Hanul lui Langens din Templo în jurul anului 1780).

15. Bezirk 14 (Districtul 14) - *Neukölln*¹⁵.

Textul: *Das Dorf Rixdorf um 1820* (Satul Rixdorf în jurul anului 1820).

16. Bezirk 15 (Districtul 15) - *Treptow*¹⁶.

Textul: *Gasthaus in Treptow um 1820* (Han în Treptow în jurul anului 1820).

¹⁴ MNB-MI, nr. inv. 1305/195 b.

¹⁵ MNB-MI, nr. inv. 1305/220 b.

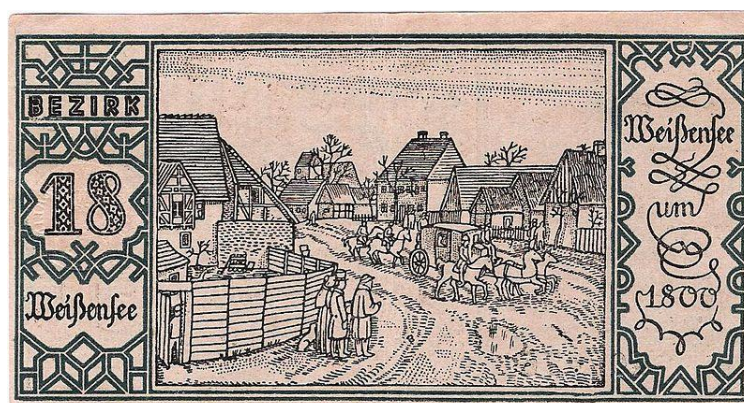
¹⁶ MNB-MI, nr. inv. 1305/221 b.

17. Bezirk 16 (Districtul 16) - *Köpenick*¹⁷.
Textul: *Köpenick um 1820* (Köpenick în jurul anului 1820).

18. Bezirk 17 (Districtul 17) - *Lichtenberg*¹⁸.
Textul: *Lichtenberg um 1790* (Lichtenberg în jurul anului 1790).

19. Bezirk 18 (Districtul 18) - *Weissensee*¹⁹.
Textul: *Weissensee um 1800* (Weissensee în jurul anului 1800).

¹⁷ MNB-MI, nr. inv. 1305/219 b.

¹⁸ MNB-MI, nr. inv. 1305/150 b.

¹⁹ Bancnotă inexistentă în colecție. Imagine preluată de pe internet (<http://de.wikipedia.org/wiki/Serienschein>).

20. Bezirk 19 (Districtul 19) - Pankow²⁰.

Textul: *Gehöft in Pankow um 1770* (Gospodărie în Pankow în jurul anului 1770).

21. Bezirk 20 (Districtul 20) - Reinickendorf²¹.

Textul: *Mühle in Tegel um 1800* (Moară în Tegel în jurul anului 1800).

22. Aversul seriei Eisenach²².

Dimensiuni: 9,7 x 6,9 cm

A doua serie a fost emisă de orașul Eisenach, orașul unde se află Wartburg și este compusă din 6 bancnote în valoare de 50 pfennigi, aversul fiind același, cu inscripția: *În amintirea sosirii doctorului Martin Luther la Wartburg pe data de 4 mai*

²⁰ MNB-MI, nr. inv. 1305/223 b.

²¹ MNB-MI, nr. inv. 1305/242 b.

²² MNB-MI, nr. inv. 1305/56 b.

1521. La stânga este cetatea Wartburg, la mijloc stema orașului Eisenach, iar la dreapta imaginea orașului Eisenach. În partea de jos se văd iscăliturile primarului, trezorierului și a consilierului intim din Eisenach. Valabilitatea era până pe data de 31 mai 1921. Pe reversul bancnotelor se găsesc diferite motive cu șederea lui Luther la Wartburg, inscripția sus și jos, după cum urmează:

23. *Lutherfeier 1921 in Eisenach / Eisenach die Stadt wie sie vor Alters gestanden hatt* (Sărbătoarea lui Luther din 1921 în Eisenach / Orașul Eisenach cum arăta în vechime)²³.

24. *Lutherfeier 1921 in Eisenach / Vorhof und Torfahrt auf der Wartburg* (Sărbătoarea lui Luther din 1921 în Eisenach / Curtea exterioară și poarta de intrare în Wartburg)²⁴.

²³ MNB-MI, nr. inv. 1305/168 b.

²⁴ MNB-MI, nr. inv. 1305/172 b.

25. *Fall hin und her verzweifele nur nicht und steh wieder auf / Martin Luther singt als Currendeschüler bei Frau Cotta* (De cazi încoace și încolo nu dispera, ci te ridică din nou / Martin Luther cântă toate „Currendeschüler” d-nei Cotta)²⁵.

26. *Das Wort sie sollen lassen stahn / Luthers Ankunft auf der Wartburg* (Cuvântul să-l lași așa cum este / Sosirea lui Luther la Wartburg)²⁶.

²⁵ MNB-MI, nr. inv. 1305/214 b.

²⁶ MNB-MI, nr. inv. 1305/213 b.

27. *Mit unserer Macht ist nichts getan / Luthers Gefangennahme* (Cu puterea noastră nu s-a făcut nimic / Arestarea lui Luther)²⁷.

28. *Ein feste Burg ist unser Gott – Junker Jörg übersetzt das neue Testament* (Dumnezeu este o cetate de neclintit / Iuncher Jörg traduce Noul Testament)²⁸.

29. *Aversul seriei Erfurt*²⁹.
Dimensiuni: 9 x 7 cm

²⁷ MNB-MI, nr. inv. 1305/212 b.

²⁸ MNB-MI, nr. inv. 1305/171 b.

²⁹ MNB-MI, nr. inv. 1305/75 a.

A treia serie a fost emisă de orașul Erfurt și este compusă din 5 bancnote în valoare de 50 pfennigi, cu același *avers*, dar de culori diferite și cu inscripția: *Dieser Gutschein wird von allen städtischen Kassen jederzeit in Zahlung genommen, er verliert seine Gültigkeit, wenn er nicht innerhalb eines Monats nach öffentlicher Aufforderung der Magistrats zur Einlösung vorgelegt wird. Notgeld der Stadt Erfurt. Erfurt, den 7. April 1921.* Au fost desenate de Alfred Hanf și tipărite de Otto Richters.

Pe *reversul* bancnotelor (de aceleași dimensiuni) se găsesc diferite scene legate de Martin Luther și citate din scrierile sale, una pentru fiecare literă a numelui său, inscripția lateral la stânga și la dreapta:

30. Negru pe roșu închis.

Textul: *Furcht tut nichts Gutes. Darum muss man frei und mutig in allen Dingen sein und fest stehen* (Frica nu servește la nimic bun. De aceea trebuie să fii liber și curajos în tot ce întreprinzi și să stai puternic)³⁰.

31. Negru pe portocaliu.

Textul: *Die Angst mich zu verzweifeln trieb, Dass nichts denn Sterben bei mir blieb* (Teama m-a dus la disperare că nimic nu mi-a mai rămas în afară de moarte)³¹.

³⁰ MNB-MI, nr. inv. 1305/75 b.

32. Negru pe verde închis.

Textul: *Das ewige Licht geht daher ein es leucht wohl mitten in der Nacht* (Aici intră lumina veșnică și luminează în mijlocul nopții)³².

33. Negru pe albastru închis.

Textul: *Doch so will ich's sagen die Wahrheit und muss es tun sollte mir es 20 Häuse kosten* (În felul acesta vreau să spun adevărul și trebuie s-o fac chiar dacă m-ar costa 20 de capete)³³.

³¹ MNB-MI, nr. inv. 1305/76 b.

³² MNB-MI, nr. inv. 1305/74 b.

³³ MNB-MI, nr. inv. 1305/70 b.

34. Negru pe violet.

Textul: *Das Wort sie sollen lassen stahn/und kein'n dank dazu haben. Er ist bei uns wohlauf dem Plan mit seinen Geist und Graben* (Cuvântul să-l lăsați să vorbească fără o mulțumire în schimb. El este în viața noastră cu spiritul și cu darurile sale)³⁴.

Abrevieri

MNB-MI	– Muzeul Național Brukenthal, Muzeul de Istorie „Casa Altenberger” Sibiu
nr. inv.	– număr de inventar

Necessity Money from Germany in the Year 1921 from the Collection of the National Museum Brukenthal – The History Museum *The Altenberger House in Sibiu* Abstract

The article proposes to continue the presentation of the German banknotes with necessity money issued in three cities of Germany: Berlin, Eisenach and Erfurt in the year 1921. They are series notes with the same value of 50 Pfennig and with a short period of validity, in general one month.

³⁴ MNB-MI, nr. inv. 1305/69 b.